

KONGRESY, SYMPOZJA I KONFERENCJE

X Międzynarodowe Sympozjum na temat Pseudokrasu Gorzia, Włochy, 29.04–2.05.2008

W miejscowości Gorizia we Włoszech, położonej na granicy tego kraju ze Słowenią, odbyło się X Międzynarodowe Sympozjum na temat Pseudokrasu. Ta przedalpejska miejscowość, zamieszkaana głównie przez Słoweńców, ale nigdyś należąca do Austro-Węgier, później została rozdzielona „żelazną kurtyną”. Obecnie, dzięki swemu położeniu na otwartej granicy dwóch państw, może stać się miejscem międzynarodowych spotkań i wymiany naukowo-kulturalnej. Dlatego zorganizowanie sympozjum w Gorizii należy uznać za dobrą decyzję, co potwierdziły frekwencja na spotkaniu (63 osoby) oraz przyjazd uczestników aż z 11 państw (Austria, Brazylia, Czechy, Holandia, Iran, Niemcy, Polska, Rosja, Słowacja, Węgry, Włochy). Formalnym inicjatorem i organizatorem sympozjum była Komisja Pseudokrasowa Międzynarodowej Unii Speleologicznej (*Pseudokarst Commission UIS*), ale praktycznie spotkanie zostało przygotowane i przeprowadzone przez *Centro Ricerche Carsiche C. Sep-penhofer* w Gorizii, we współpracy z *Societa Speleologica Italiana*.

Jubileuszowe sympozjum dzięki organizatorom wyróżniało się bogactwem prezentowanych regionów, nie tylko europejskich, lecz przedstawiających również Afrykę, Azję oraz Południową Amerykę. I tym razem nierozwiązane pozostały zagadnienia definicyjne i terminologiczne pseudokrasu, będące „kulą u nogi” Komisji Pseudokrasowej od początku jej istnienia, ale na szczęście nie osłabiające woli jej działania. Zgodnie z tradycją, tak jak poprzednie sympozja z tego cyklu (Prz. Geol., vol. 37: 167–168; Prz. Geol., vol. 39: 124–125; Prz. Geol., vol. 45: 341–342; Prz. Geol., vol. 48: 12; Prz. Geol., vol. 52: 618, 628; Prz. Geol., vol. 54: 653–654), i to spotkanie należy odnotować w *Przeglądzie Geologicznym*.

W ciągu dwóch dni sesyjnych (30.04–1.05) pokazano 20 prezentacji. Na części z nich omówiono ogólną problematykę niekrasowych jaskiń i zbliżonych form rzeźby w piaskowcach, kwarcytach oraz skałach magmowych poszczególnych regionów. Niektóre prezentacje wygłoszone w j. włoskim były tylko częściowo tłumaczone na j. angielski i stąd dla wielu słuchaczy stanowiły jedynie ciągi łądnych obrazów. Warto wymienić jednak wiele ciekawych wystąpień, wygłoszonych w zrozumiały sposób, które wniosły nowe elementy naukowe. Do takich prezentacji należały:

- Klasyfikacja genetyczna jaskiń w bazaltowych potokach lawowych Islandii (P. Gadanyi — Węgry);

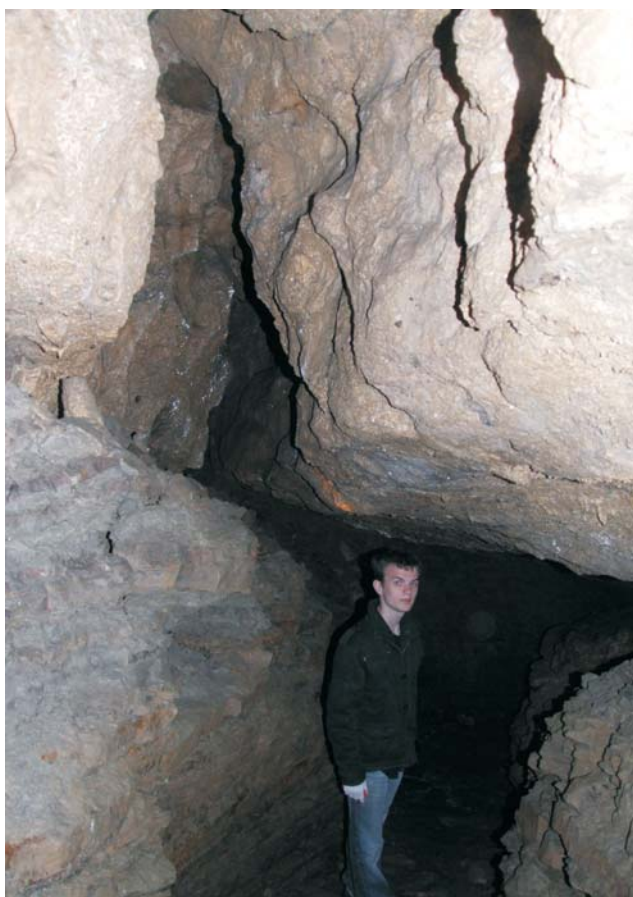

Ryc. 1. Zabudowania miejscowości Villanova, k. Udine, na tle krajobrazu fliszowych masywów przedalpejskich. Wszystkie fot. J. Urban

- Rzetelne opracowanie jaskiń w wulkanitach gór Matra na Węgrzech, na tle budowy geologicznej tego masywu (I. Eszterhás, Węgry i G. Szentés — Niemcy);
- Szczegółowe opracowanie kartograficzne, geomorfologiczne i biologiczne labiryntu skalnego Poseidon (długości około 20 km) w Teplickich Skałach w północnych Czechach (R. Mlejnek, V. Ouhřabka, V. Růžička — Czechy);
- Analiza genetyczna jaskiń pierwotnych w późnoplejstocenijskich wulkanitach Słowacji (L. Gaal, P. Balciar — Słowacja);
- Obserwacje geomorfologiczne w jaskiniach w piaskowcach Okręgu Leningradzkiego (ta nazwa nadal funkcjonuje) (Y. Lyakhnitsky, M. Vdovets — Rosja);
- Opracowanie geomorfologiczne jaskiń w tufitach północnej Sardynii (J. de Waele, L. Sanna, A. Rossi — Włochy);
- Badania archeologiczne na obszarze skałek piaskowcowych Saskiej i Czeskiej Szwajcarii (V. Peša — Czechy).

Do najciekawszych wystąpień należały też prezentacje wyników krótkookresowych (dobowych, tygodniowych i miesięcznych) pomiarów mikrozmiarów powierzchni skalnych, prowadzone przez geomorfologów z uniwersytetu w Trieście:

- Zmiany spowodowane fizyko-chemicznym odkształceniem (w tym wietrzeniem) piaskowców (S. Furlani, F. Cucchi — Włochy);
- Zmiany spowodowane obecnością porostów na powierzchni wapieni (F. Cucchi, S. Furlani, L. Zini, M. Tretiach — Włochy).

Ryc. 2. Kształt głównego korytarza jaskini Grotta di Villanova nawiązuje do genezy jaskini. Pierwotna szczelina krasowa powstała w gruboławicowym wapieniu stropu korytarza, została rozbudowana niżej w szeroki kanał wyerodowany mechanicznie (erozja rzeczna) w cienkopłytkowych marglach

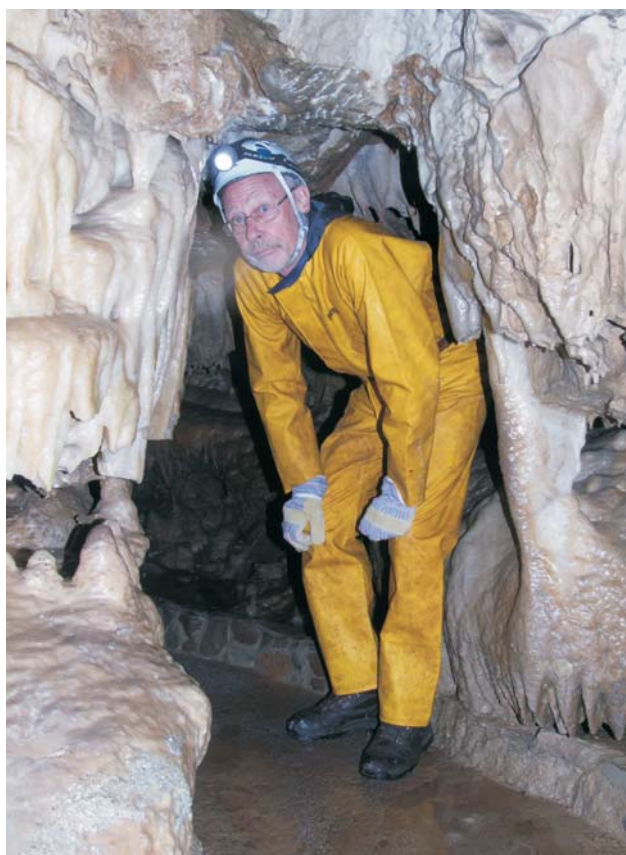
Z Polski zaprezentowano:

- Typy genetyczne jaskiń występujących w piaskowcach i piaskowcach kwarcytowych Gór Świętokrzyskich (J. Urban, A. Kasza — Polska).

Na sesji terenowej główną atrakcją była jaskinia Grotta di Villanova, położona na obszarze przedalpejskim (ryc. 1), nieco na północ od Udine. Jaskinia ta, licząca kilka kilometrów długości, lecz słabo rozgałęziona, powstała we fliszu zbudowanym z przeławicających się grubych warstw wapieni, piaskowców (o zróżnicowanym składzie litologicznym materiału detrytycznego), zlepieńców wapienno-krzemionkowych oraz cienkoławicowych margli i łupków marglistych. Każdy element litologiczny tej sekwencji zachowywał się inaczej pod wpływem destrukcyjnej działalności wód infiltrujących z powierzchni. Przyjmuje się, że inicjalną rolę w tworzeniu jaskiń spełniała korozja krasowa wapieni i klastycznych skał z dużym udziałem węglanów. Jednak po wytworzeniu się inicjalnych szczelin krasowych następowało gwałtowne mechaniczne niszczenie mało odpornych margli i ilów marglistych. Ślady takiego następstwa procesów można śledzić w jaskini. Jej strop, zbudowany zazwyczaj z grubej ławicy wapiennej, jest rozcięty w wielu miejscach inicjalną szczeliną krasową, natomiast główny korytarz jest wymyty w miękkich marglach w rezultacie mechanicznej, rzecznej erozji — ma czwo-

rokątny (trapezowy) przekrój (ryc. 2). Specyfiką jaskini są również kremowobiałe nacieki kalcytowe, w tym liczne stalaktyty (ryc. 3, 4, 5, 6, 7).

W trakcie sympozjum odbyło się też posiedzenie Komisji Pseudokrasowej UIS, na której podsumowano jej działalność w ciągu ostatnich dwóch lat, w tym wyniki poprzedniego spotkania, które było zorganizowane na terenie polskich Beskidów. Materiały naukowe z tego sympozjum ukazały się po angielsku w 63. numerze czasopisma *Nature Conservation*, wydawanego przez Instytut Ochrony Przyrody PAN (<http://www.iop.krakow.pl/iop/iop.asp?04010215>), natomiast popularno-naukowe — w czasopiśmie Speleoklubu Bielsko-Biała *Zacisk* (także po angielsku). Wybrano również nowe władze komisji oraz omówiono organizację następnych imprez. Kolejne

Ryc. 3. Miejscami szata naciekowa jaskini Grotta di Villanova tworzy wąskie przejścia na trasie dostępnej turystycznie

XI Międzynarodowe Sympozjum na temat Pseudokrasu odbędzie się w Königstein na terenie Saskiej Szwajcarii (Niemcy) w maju 2010 r.

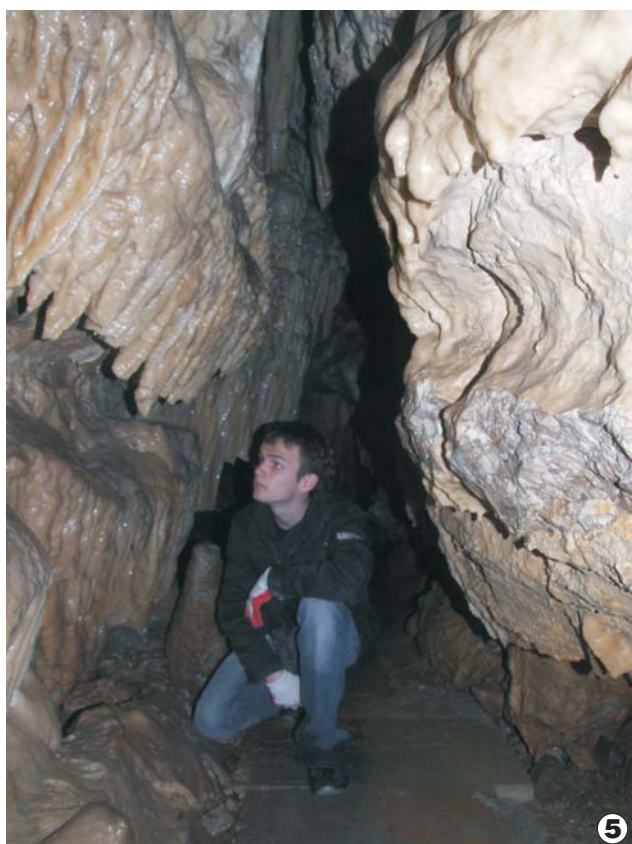
Ostatnim oficjalnym punktem zebrania był uroczysty obiad, podczas którego tradycyjna już „Laska Organizatora Sympozjum”, wycięta z leszczynowej gałęzi na górze Zęzów w Beskidzie Wyspowym (Polska), została przekazana z rąk włoskich w ręce speleologów z Drezna. Znając tych ostatnich można przypuszczać, że następne spotkanie zostanie zorganizowane perfekcyjnie.

Jan Urban

Serwis fotograficzny na str. 571 i 572

**X Międzynarodowe Sympozjum na temat Pseudokrasu
Gorizia, Włochy, 29.04–2.05.2008 (patrz str. 511)**

Ryc. 4, 5, 6. Szata naciekowa jaskini Grotta di Villanova utworzona głównie ze stalaktytów oraz polewy naciekowej. Fot. J. Urban

**X Międzynarodowe Sympozjum na temat Pseudokrasu
Gorizia, Włochy, 29.04–2.05.2008 (patrz str. 511)**

Ryc. 7. Szata naciekowa jaskini Grotta di Villanova utworzona głównie ze stalaktytów oraz polewy naciekowej. Fot. J. Urban